

C.N.E.L. ITALIA

Consiliul Național al Economiei și Muncii

***Il Consiglio Nazionale dell'Economia e del
Lavoro***

CNEL - Il Consiglio Nazionale dell'Economia e del Lavoro Italia

FIȘA DE STUDIU

1. Numele instituției

Consiliul Național al Economiei și Muncii

Il Consiglio Nazionale dell'Economia e del Lavoro – CNEL

2. Date de contact

Viale Davide Lubin N°2

00196 – ROMA

Tel: 06 36921

Tel: +39 06 36 92 307/251 – Deputy Secretary General of CNEL

<http://www.cnel.it>

3. Definirea rolului și poziției

CNEL este o instituție de drept public, a cărei înființare este prevăzută de Art. 99 al Constituției Republicii Italiene. CNEL a fost instituit în anul 1957, prin Legea Nr. 33, din 5 Ianuarie. Compoziția și atribuțiile Consiliului au fost stabilite prin Legea Nr. 36 din 1986. Unele modificări privind funcționarea și atribuțiile CNEL au fost adăugate, ulterior, în Legea nr. 383 din anul 2000 și Legea Nr. 15 din anul 2009.

CNEL, constituit din reprezentanți ai anagajatorilor, sindicatelor, liber profesioniștilor, asociațiilor de promovare socială și organizațiilor de voluntariat, precum și din experți independenți, este principalul organism consultativ pentru Guvernul și Parlamentul Italiei în elaborarea reglementărilor, legislației și politicilor din domeniile economic, social și comunitar.

Conform prevederilor constituției, CNEL poate avea și inițiativă legislativă.

CNEL este finanțat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Finanțelor.

Modul în care este constituit și cheltuit bugetul anual, este aprobat, conform Regulamentului de Funcționare, de către plenul CNEL.

Raportul financiar este prezentat trimestrial Curții de Conturi și, anual, Ministerului de Finanțe.

Consiliul are rolul de a elabora avize și opinii asupra politicilor publice și planurilor de acțiune ale guvernului din domeniul economic, social și asupra documentelor comunitare, elaborează opinii asupra proiectului de Buget de Stat, înainte ca guvernul să îl trimită spre Parlament, evaluează semestrial analizele privind conjunctura economică și socială elaborate de instituțiile însărcinate cu aceste evaluări și face propuneri de amendare, evaluează periodic, la cererea Guvernului și aprobă pe baza unor criterii stabilite de comun acord cu guvernul, analizele asupra evoluției pieței muncii, la nivel național și regional, aspecte critice ale relațiilor între reglementările contractelor colective de muncă și efectele economice create de evoluția puterii de cumpărare a populației și evaluări asupra unor tendințe economice și sociale care pot afecta dezvoltarea la nivel național sau regional.

CNEL participă la elaborarea propunerilor legislative, de ordonanțe sau decizii, pe baza solicitărilor primite de la Parlament, de la Guvern sau de la Consilii regionale și locale, pentru toate domeniile care reglementează relațiile sociale, economice și de muncă sau privesc dezvoltarea comunitară și, de asemenea, orice reglementări considerate de guvern ca fiind de o importanță deosebită pentru domeniile respective.

Poate formula observații din proprie inițiativă asupra oricăror legi și reglementări din

domeniile menționate mai sus și poate avea inițiativă legislativă.

Consiliul elaborează, din proprie inițiativă, studii și analize asupra unor probleme care privesc economia și societatea italiană și poate solicita Parlamentului și Guvernului să ia măsuri pentru corectarea oricăror probleme apărute, prin modalitățile prevăzute în lege.

Guvernul nu este reprezentat în acest Consiliu, pentru a asigura independența vocii societății civile.

Consiliul are deplină libertate de a hotărâ asupra modului de organizare internă al activității.

Guvernul nu este obligat să adopte propunerile din avizele, opiniile și recomandările elaborate de Consiliu, dar consideră importanta poziția și contribuția CNEL și a ținut cont, în proporție de 70% de opiniile și propunerile formulate de acesta.

4. Misiunea organizației

CNEL promovează dialogul social, facilitând adoptarea unor puncte de vedere comune și a unor decizii reciproc acceptabile cu privire la aspectele care privesc societatea italiană în ansamblu ei, comunități sau regiuni ale acesteia, sau domenii specifice ale economiei și societății.

CNEL reprezintă vocea și interesele experților, angajatorilor, sindicatelor, lucrătorilor independenți și organizațiilor sociale și de voluntariat, care sunt organizați în trei grupuri.

Principala misiune a CNEL este aceea de a promova implicarea societății civile organizate în procesul elaborării de politici publice, acte legislative și reglementări și de a facilita participarea directă a reprezentanților societății civile la acest proces.

Misiunea sa nu este de a media puncte de vedere ideologice și politice diferite, ci de a asambla diferite argumente și propuneri asupra unor probleme sociale comune.

De asemenea, misiunea CNEL este ca, prin propunerile și opiniile Consiliului să creeze maximizarea beneficiilor economice și sociale și minimizarea efectelor adverse, rezultate din exercitarea unor decizii individuale ale puterilor - executivă și legislativă.

Este o platformă instituțională de dialog și dezbateri, fiind singurul organism din Italia care reprezintă și dă glas unor largi categorii de organizații socio-profesionale.

Conform celor prevăzute în Constituție, CNEL îndeplinește următoarele funcțiuni:

- să exprime, la cerea Guvernului, evaluări și propuneri asupra celor mai importante documente și acte privind politici publice și programe din domeniile economice și sociale, și chiar asupra unor documente comunitare;
- examinează, în sesiune specială, previziunile și **programul bugetar național**, pe care ministrul de dezvoltare economică și ministrul de finanțe trebuie să îl prezinte Parlamentului;
- aprobă, în sesiuni speciale stabilite periodic, în raport cu setul de criterii stabilite de comun acord cu guvernul, analizele asupra evoluției pieței muncii, la nivel național și regional, aspecte critice ale relațiilor între reglementările contractelor colective de muncă și efectele economice create de evoluția puterii de cumpărare a populației și evaluări asupra unor tendințe economice și sociale care pot afecta dezvoltarea la nivel național sau regional;
- exprimă propriile evaluări, semestriale, privind conjunctura economică și socială și face recomandări către instituțiile însărcinate de guvern cu aceste evaluări pentru a introduce amendamente în raportul de bază elaborat;
- examinează, pe baza solicitărilor primite de la Guvern, politicile comunitare și efectul implementării acestora la nivel național și internațional și este însărcinat să mențină contactul cu organismele corespondente ale Uniunii Europene și ale statelor membre;
- contribuie la elaborarea propunerilor legislative, de ordonanțe sau decizii, pe baza solicitărilor primite de la Parlament, de la Guvern sau de la Consilii regionale și

locale, pentru toate domeniile care reglementează relațiile sociale, economice și de muncă sau privesc dezvoltarea comunitară și, de asemenea, orice reglementări considerate de guvern ca fiind de o importanță deosebită pentru domeniile respective;

- poate formula observații din proprie inițiativă asupra oricăror legi și reglementări din domeniile menționate mai sus și poate cere modificarea legislației;
- elaborează, din proprie inițiativă, studii și analize asupra unor probleme care privesc economia și societatea italiană și poate solicita Parlamentului și Guvernului să ia măsuri pentru corectarea oricăror probleme apărute, prin modalitățile prevăzute în lege;
- are inițiativă legislativă;

CNEL desfășoară mai multe tipuri de activități:

- **activitate consultativă** – răspunzând solicitărilor Parlamentului, Guvernului și Consiliilor regionale ale provinciilor independente din Trento și Bolzano;
- **activitate în elaborarea de propuneri legislative** – elaborează avize, emite opinii și recomandări, elaborează proiecte legislative
- **activitate de cercetare** – realizează studii și analize sau contractează și supervizează realizarea acestora
- **desemnează reprezentanți** în întreprinderile de stat și organismele publice cu caracter/ de importanță națională
- **realizează și administrează bănci de date, importante la nivel național** - Arhiva Națională de Contracte, Banca de date pentru piața muncii, Banca de date cu toate organizațiile societății civile active din Italia; Banca de date privind emigrația, Banca de date cu statistici teritoriale, Atlasul infrastructurii;
- **coordonează diferite instituții** create prin dispoziții legislative, pe lângă CNEL – Organismul Național de Coordonare pentru politicile de integrare a cetățenilor străini la nivel local, Consiliul Național pentru siguranța stradală, Observatorul Național al pieței de produse și servicii forestiere.

5. Structura membrilor

CNEL este constituit din 121 de membri, reprezentanți ai societății civile, structurați în trei grupuri, diferite ca număr de membri.

Primul grup este constituit din 12 experți independenți din domeniul juridic și social-economic, aleși datorită expertizei și activității recunoscute.

Cel de **al doilea grup** este format din:

- 37 de membri ai celor mai reprezentative organizații ale angajatorilor publici și privați din Italia – 5 reprezentanți din agricultură și pescuit, 14 reprezentanți ai industriei, 7 reprezentanți din comerț și turism, 8 reprezentanți din domeniul servicii (inclusiv, transport, credite și asigurări), și câte 1 reprezentant de la Institutul pentru Reconstrucție Industrială, Compania de Energie Italiană și Consultanța Administrativă, Fiscală și de Impozite,
- 44 de membri ai celor mai reprezentative organizații sindicale de nivel național – cuprinzând toate categoriile de angajați din agricultură, pescuit, industrie, comerț, artizanat, servicii, transport, credite, asigurări, administrație publică (inclusiv personal din serviciile publice și municipale), manageri publici și privați și personal

mediu (cel puțin 5), și

- 18 membri reprezentând asociațiile de liber-profesioniști – 5 reprezentanți ai cultivatorilor direcți, 5 reprezentanți ai artizanilor, 4 reprezentanți a liber profesioniștilor și 4 reprezentanția ai cooperativelor de producție și consum.

Cel de **al treilea grup** este constituit din 10 reprezentanți ai asociațiilor de promovare socială și organizațiilor voluntare.

Numărul și repartizarea membrilor pentru fiecare categorie, inclusiv prevederile privind reprezentarea obligatorie a anumitor categorii, sunt prevăzute în lege.

Membrii CNEL sunt numiți prin Decret prezidențial, pe baza deciziei Consiliului de Miniștri, după un proces public de selecție riguroasă, pe baza criteriilor de reprezentativitate, capacitate, activitate, precum și cele privind experiența și contribuția anterioară la elaborarea de contracte colective de muncă, legi, politici publice a organizațiilor care fac propuneri pentru membrii Consiliului.

Există de asemenea, criterii clare de selecție pentru reprezentanții instituțiilor publice, care au rol consultativ, și pentru experții nominalizați pentru a deveni membri ai Consiliului.

Lista propunerilor este comunicată public, din timp, și orice organizație sau membru din această listă poate fi contestat de o altă organizație, în termen de 30 de zile de la publicare. Procesul de selecție și numire a noilor membri durează 9 luni.

Membrii Consiliului sunt numiți pentru o perioadă de 5 ani și își desfășoară activitatea în condiții de independență și autonomie deplină.

Membrii CNEL, intitulați consilieri, primesc remunerații pentru participarea la ședințele plenului și ale comisiilor și decontarea cheltuielilor efectuate pentru a fi prezenți.

6. Cum se desfășoară lucrările Adunării generale a membrilor

Adunarea Generală a CNEL exprimă voința Consiliului. Examinează și aprobă documentele pregătite în cadrul Comisiilor de specialitate și alte probleme propuse spre examinare președintelui. Aprobă, în sesiuni speciale Programul anual de activitate al Consiliului, propunerea pentru Bugetul național și analizele periodice asupra situației economice și politice.

Plenul CNEL se întrunește cel puțin o dată pe lună, în general în data de 12 ale lunii, după ședința Biroului Executiv.

În caz de nevoie, se pot convoca lunar și alte sesiuni extraordinare ale plenului și /sau ale Biroului executiv, la cererea Președintelui, a Biroului executiv sau atunci când Consiliul primește o solicitare de aviz de urgență din partea guvernului.

Pentru a fi constituțională, la AG trebuie să fie prezenți cel puțin 2/3 din membrii Consiliului. Membrii guvernului pot participa la ședințele plenului, pentru a aduce clarificări cu privire la solicitările de avize, studii sau analize.

Misiunea principală a plenului CNEL este discutarea și finalizarea analizelor, opiniilor și avizelor pregătite de comisii, pentru a fi înaintate Parlamentului, Guvernului sau altei instituții care le-a solicitat sau care trebuie să fie informată asupra punctelor de vedere conținute în aceste documente.

În cazul în care avizele nu sunt votate în unanimitate, la fiecare punct, diferențele de opinie sunt consemnate detaliat în raport. Ședințele AG sunt deschise publicului.

În momentul în care CNEL primește din partea guvernului o solicitare de aviz, AG hotărăște comisia care se va ocupa de respectiva propunere legislativă, decret, document sau temă de analiză sau studiu. Plenul poate constitui comitete sau grupuri de lucru speciale pentru anumite teme. Plenul, prin Secretariatul General, poate cere organismului guvernamental care solicită un aviz orice informații suplimentare, considerate necesare de către membrii comisiei sau grupului de lucru care a fost desemnată să elaboreze avizul respectiv sau de către membrii plenului.

Plenul CNEI decide asupra organizării interne, regulilor de funcționare, angajării personalului intern - experți și personal tehnic, asupra standardelor de performanță, repartizării bugetului și oricăror alte probleme care contribuie la buna funcționare a Comitetului.

Bugetul anual și numărul de angajați sunt aprobate de guvern, pe baza propunerilor Consiliului.

Plenul CNEI decide asupra strategiei de comunicare, de creare de relații interne, cu alte instituții și organizații, sau de creare de relații externe.

În cursul celor 50 de ani de activitate, CNEI a elaborat 96 de opinii, mai mult de 350 de avize, 14 propuneri legislative și peste 270 de rapoarte și studii, care se regăsesc, în totalitate, pe pagina de web a Consiliului. La o raportare uniformă, ar rezulta o medie anuală de 19 avize și 5-6 analize și studii. Adevărul este că activitatea din ultimii ani a fost mult mai intensă și, datorită colaborării cu furnizori de servicii publici și privați, numărul de analize și studii din ultimii cinci ani este mult mai mare.

Termenele pentru elaborarea de avize variază, depinzând de regulamentele de funcționare ale instituțiilor care solicită aceste avize. *Nu avem încă date privind termenul minim pentru elaborarea unei opinii sau a unui aviz al Consiliului.*

Propunerile de opinii, avize și studii sunt elaborate de comisiile specializate și sunt dezbătute și aprobate de plenul CNEI. Avizul înaintat guvernului conține o fundamentare privind contextul general, concluziile Consiliului, argumentarea acestor concluzii și, eventual, toate opiniile divergente care au apărut în timpul dezbaterilor avizului respectiv.

Temele abordate de Consiliu acoperă toate domeniile economice și sociale și cele ale angajării forței de muncă, relații interne și externe și includ probleme legate de:

- ambient și protecția mediului
- contracte și reglementări ale pieței muncii
- economie
- finanțe și asigurări
- politici europene și relații internaționale
- emigrare și imigrare
- cercetare-inovare
- activitatea politică și instituțiile politice
- educație și formare profesională
- muncă, relații de muncă
- probleme legislative
- administrație publică
- dezvoltare și autonomie regională
- rețele și energie
- dezvoltarea producției și sectorului serviciilor
- probleme și servicii sociale
- dezvoltarea durabilă
- egalitate de șanse și protecția consumatorilor
- cultură, sănătate, sport

În ultimii 5 ani, temele cele mai importante au fost legate de creșterea și stabilitatea economică, susținerea dezvoltării durabile, dezvoltare regională, participarea femeilor pe piața muncii, educație, îmbunătățirea condițiilor de locuire și serviciilor în mediul urban și rural, infrastructură, mediu, energie, competitivitate și dezvoltare durabilă, consum, îmbunătățirea condițiilor de mediu la locul de muncă, politici adresate încurajării dezvoltării

întreprinderilor mici și mijlocii, servicii sociale, includerea persoanelor cu dizabilități sau dezavantajate, dezvoltarea relațiilor externe, drepturile consumatorilor, piața muncii - emigrare și imigrare.

7. Structura organizatorică internă (tehnică)

CNEL este condus de un Birou Executiv, format din președinte, cei 2 vicepreședinți, secretarul general și câte 3 reprezentanți din fiecare grup.

Biroul executiv se întrunește o dată pe lună, în sesiune ordinară, dar poate fi convocat mai des, în sesiuni extraordinare, în cazul unor solicitări urgente de aviz din partea guvernului.

Pentru a face față tuturor sarcinilor sale, la nivelul CNEL există un Secretariat general și s-au organizat următoarele structuri de lucru, departamente și birouri:

- Comisia pentru regulamente
- Colegiul revizorilor
- Departamentul pentru activități generale, informare, comunicare, documentare și gestiunea resurselor tehnice cu: Biroul pentru servicii informatice și de comunicare, Biroul pentru activități instituționale, Biroul pentru documentare
- Departamentul pentru realizarea de programe, cu 2 Birouri de sprijin pentru Comisiile de specialitate și Comitetele tematice
- Secretariatul general, care coordonează Biroul de resurse umane, Biroul financiar, Biroul de control intern

Secretariatul este condus de Secretarul General, care este angajat cu normă întreagă.

Din resursele cercetate, reiese că există un număr de 27 de angajați, dar nu știm dacă acesta este numărul total de angajați sau reprezintă doar numărul specialiștilor angajați.

Consiliul are o **bibliotecă** cu peste 75.000 de titluri de cărți și publicații, care pot fi consultate la sediul CNEL, precum și o **bibliotecă online**, în stadiul de dezvoltare.

Consiliul are o pagină web bogat documentată, prin care se pot accesa toate documentele elaborate de CNEL în cei 50 de ani de activitate, studii, analize, publicații, inclusiv agenda de lucru a fiecărei AG sau comisii, rapoarte de activitate, discursurile și rapoartele reprezentanților CNEL la diferitele întâlniri la nivel național și internațional și băncile de date menționate mai sus.

8. Comitetele de lucru

În actuala organizare a CNEL, există șase comisii de specialitate permanente, șapte comitete și un grup de lucru, care se ocupă de studierea diferitelor probleme și de elaborarea avizelor solicitate de guvern sau elaborate din proprie inițiativă.

Ca și Comitetul, comisiile, comitetele și grupul de lucru sunt compuse din membri ai fiecărui grup reprezentat, în proporții egale.

Comisiile de specialitate ale CNEL sunt:

- Politică Economică, Competitivitatea Sistemului de Producție (I)
- Politici de Muncă și ale Sectoarelor de Producție (II)
- Informare (III)
- Rețele de Infrastructură, Transport, Politici Energetice și Ambientale (IV)
- Politici Sociale (V)
- Politici Europene și Internaționale (VI)

Cele **7 Comitete** sunt:

- Comitetul pentru imigrație

- Comitetul pentru reprezentativitate sindicală în sectorul serviciilor publice
- Comitetul pentru de punere în aplicare al prevederilor Art.9 din Legea 15/4 mai 2009 privind calitatea serviciilor administrației publice centrale și locale
- Comitetul "Observatorul socio-economic privind criminalitatea"
- Comitetul "Observatorul privind economia socială"
- Comitetul "Observatorul pentru observarea federalismului fiscal și finanțelor publice"
- Comitetul de coordonare al consultărilor pentru Mezzogiorno

Grupurile de lucru sunt înființate pentru a aprofunda tematici specifice și pot să fie compuse, în afară de consilieri ai CNEL de experți calificați din domeniul respectiv. În prezent, pe lângă CNEL, operează **Grupul de lucru tematic privind politicile forestiere și cele privind dezvoltarea zonelor montane.**

Fiecare comisie, comitet sau grup se întrunește săptămânal sau în funcție de necesități. Avizele sau studiile și analizele elaborate de aceste comisii, comitete și grupuri de lucru sunt supuse apoi dezbaterii și aprobării AG a Comitetului.

9. Eficiența activității

Avizele și opiniile elaborate de CNEI au feed-back foarte bun, Parlamentul și Guvernul luând în considerare propunerile CNEL în proporție de 70% - *informația trebuie verificată!*

10. Alte forme de organizare a membrilor

Pe lângă CNEL funcționează și alte structuri cum sunt:

- Organismul privind Imigrația - *Organismo Immigrazione (O.N.C.)*
- Observatorul Național al pieței produselor și serviciilor forestiere - *Osservatorio Nazionale dei Prodotti e dei Servizi Forestali*

Observatorul Național al pieței produselor și serviciilor forestiere a fost instituit în Martie 2003, prin aplicarea Decretului legislativ 227 din 2001. Este compus din consilierii CNEL, reprezentanți ai administrației centrale, regionale și locale și alți reprezentanți ai organizațiilor de producție și sociali care sunt implicați în acest domeniu. Consilierii care participă la acest Observator, sunt componenți ai **Grupului de lucru tematic privind politicile forestiere și cele privind dezvoltarea zonelor montane.**

11. Ce structuri consultative și-a creat Comitetul

- ce alți actori sociali/ persoane au fost implicate în consultări și cum/ pe ce teme

Comitetul colaborează cu Ministere, instituții ale administrației publice centrale și regionale, cu Universități și Institute de cercetare, cu instituții care activează în domeniul elaborării de studii, analize și politici publice, cu serviciile publice și private de angajare, cu organizații ale societății civile, cu diverse instituții din țările membre ale UE și cele din spațiul Mediteranean și rețele de organizații, la nivel european și internațional.

CNEL este membru a Rețelei CESlink și colaborează cu alte Consilii Economice și Sociale naționale, din Europa și din afara ei, în special cu țările din spațiul Mediteranean și cu AICESIS – organizația internațională a Consiliilor Economice și Sociale, înființată în anul 1999.

12. Gradul de transparență

Ședințele plenare ale CNEL sunt publice, la aceste ședințe putând să participe oricine,

cetățeni italieni sau străini. Întâlnirile comisiilor de lucru nu sunt publice.

Toate avizele adoptate de Consiliu sunt transmise guvernului și membrilor Consiliului și sunt publicate, atât în formă tipărită, cât și pe pagine de web a CES ES, în limba italiană. După adoptarea avizelor, membrii secretariatului elaborează și transmit comunicate de presă.

Un rezumat al avizului este transmis tuturor instituțiilor interesate.

CNEL publică lunar, o revistă în format digital, intitulată *IN EVIDENZA* și o Revistă a presei săptămânală.

De asemenea, CNEL publică, în format digital și tipărit, raportul anual de activitate, rezultatul studiilor și analizelor întreprinse în fiecare an, precum și studii și analize elaborate de universitățile și instituțiile cu care colaborează.

Ocazional, Consiliul organizează prezentări publice ale raportului anual de activitate, zile ale porților deschise, zile de comunicare tematice, precum și conferințe sau seminarii având ca temă probleme supuse spre cercetare sau alese de Consiliu, pentru semnificația lor.

13. Ce alte activități a desfășurat Comitetul

CNEL organizează periodic vizite, seminarii, schimburi de experiență, conferințe, iar reprezentanții ai Consiliului participă la evenimente organizate de CESE, AICESIS, CES-uri naționale sau alte instituții reprezentative din Italia, din Europa și din alte țări ale lumii

BIBLIOGRAFIE

- <http://www.cnel.it>
- Norme sul Consiglio Nazionale dell'Economia e del Lavoro - *Legge 30 Dicembre 1986, n. 936*

PUBBLICAȚII CNEL

http://www.cnel.it/213?shadow_documenti_fldtipologiaattach=Rapporto

- Rapporto sul mercato del lavoro 2010-2011
- La criminalità cinese in Italia. Caratteristiche e linee evolutive
- Prime valutazioni sui nuovi documenti programmatici
- Le prospettive di medio termine dell'economia italiana
- L'attività della VIII Consiliatura
- Rapporto preliminare sui livelli e la qualità delle prestazioni rese della pubbliche amministrazioni ai cittadini e alle imprese (elaborato dal Cnel, in attuazione dei compiti previsti dall'art. 9 della legge n. 15 del 2009)
- Mercato del Lavoro 2009 -2010
- La contrattazione collettiva nel settore del lavoro pubblico: la tornata nazionale 2006-2009 e la contrattazione di secondo livello 2008-2009

- La contrattazione nel settore privato 2009
- VII Rapporto "Indici di integrazione degli immigrati in Italia. Il potenziale di integrazione nei territori italiani Analisi dell'occupazione e della criminalità per collettività
- L'impresa che cambia
- Organizzazione industriale del servizio idrico integrato: stato dell'arte e criticità emergenti
- L'infiltrazione della criminalità organizzata nell'economia di alcune regioni del Nord Italia
- Abuso di finanziamento pubblico alle imprese
- Modello previsionale della spesa pensionistica italiana
- L'impatto delle politiche di mitigazione dei cambiamenti climatici sul sistema produttivo e sull'occupazione (indagine predisposta per il Cnel dall' Issi)
- Urge ricambio generazionale. Primo rapporto su quanto e come il nostro Paese si rinnova